

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 73 Ekim 2020 & Volume: 13 Issue: 73 October 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

POLONYA POSTER OKULU EKOLÜNÜN GRAFİK TASARIM TEKNİĞİ AÇISINDAN YORUMLANMASI INTERPRETATION OF POLISH POSTER SCHOOL CULTURE IN TERMS OF GRAPHIC DESIGN TECHNIQUE

Engin UĞUR*

Öz

Polonya Posterler Okulu olarak anılan akım, II. Dünya Savaşı'nın sonunda ortaya çıktı ve soğuk savaş döneminde doruğa ulaştı. Bu akım, 1950'ler ve 80'ler arasında zekice yaratılan eserlerin birikiminden oluşan bir fenomen olarak ta tanımlanabilir. Afiş tasarımında kendine has duyarlı üslubuyla Polonyalı sanatçılar, sosyal baskıcı dogmayla çelişen sanat eserleri ortaya koydular. Ağırıklı olarak izleyiciyi ilgilendiren ve elinde tutan bir çalışma oluşturma niyeti ile araçlarına yaklaştılar.

Polonya poster okulu akımı, grafik tasarımın tarihsel serüveninde, grafik tasarımın rönesansı olmuş ve ortaya koydukları çalışmalar, kalıcı ve önemli bir etki oluşturmuştur. Resmin estetik değerlerinin, yalın anlatımlara dönüştürüldüğü afiş tasarımlarının hala beğeniliyor olması bu ekolün grafik tasarım alanında özel bir yeri hak ettiğinin en önemli göstergesidir. Polonya'nın o yıllarda poster üretimi için gerekli ortam koşullarına sahip olmamasına karşın zirve yapması çok manidardır. Bu şaşırtıcı durum akademik açıdan analiz edilmeyi fazlasıyla hak etmektedir.

Makalede; Polonya poster okulu ekolünün oluşumu, yapısı ve eserlerinin kendine has üslubu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu değerlendirmelerden yola çıkılarak kategorik genellemeler yapılmaya çalışılmıştır. Bu kategorik sınıflandırma ile ekolün genel hatları ile karakteristik haritasının çıkarılması hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: Poster, Polonya Poster Okulu, Grafik Tasarım.

Abstract

The culture, referred to as the Polish School of posters, is part of the Second World War. It appeared at the end of World War II and peaked during the Cold War era. This current can also be described as a phenomenon consisting of an accumulation of brilliantly created works between the 1950s and 80s. In the banner design, Polish artists, with their own sensitive style, presented works of art that contradicted the social repressive dogma. They approached their instruments with the intention of creating a work that was predominantly of interest to the viewer and held in their hands.

The Polish poster School was a renaissance of graphic design in the historical adventure of graphic design, and the work they put forward made a lasting and significant impact. The fact that poster designs, in which the aesthetic values of the painting are transformed into lean narratives, are still appreciated is the most important indicator that this school deserves a special place in the field of graphic design. Although Poland did not have the necessary environmental conditions for poster production in those years, it is very meaningful that it peaked. This amazing situation deserves to be analyzed academically.

In the article, the formation, structure and unique style of the Polish poster School School were evaluated. Based on these assessments, categorical generalizations were attempted. With this categorical classification, it is aimed to make the characteristic map of the school with general lines.

Keywords: Poster, Polish Poster School, Graphic Design.

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, TBMYO, Basım ve Yayın Teknolojileri Programı, İstanbul, Türkiye.
engines@istanbul.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7831-5449

GİRİŞ

Polonya 2. Dünya savaşından çok kötü bir durumda çıkmış ve ardından sosyalist demir perde ülkesi olarak yerini almıştır. Savaşın açtığı yaralar ve sonrasındaki sıkıntılı dönem afiş tasarımlarına yoğun duygularla yansımıştır. Polonya poster okulu sanatçıları 1950lerden 1980lere kadar olan dönemde, bireysel özellikleri(espri, hayal gücü ve yüksek çalışma üslubu) ile başarılı afiş çalışmalarına imza atmışlardır. Resimsel dokunuşlar çizgisel kalite ve canlı renk tercihleri ile afiş tasarımının gelişiminde oldukça önemli rol oynamışlardır (Gümüştekin, 2012, 65). Polonya’da afiş tasarımının başarısının ardında güçlü sanatsal temeller bulunmaktadır. Her biri kendi çizgisinde olan tasarımcıları ayıran farklılıklar olmakla birlikte bu farklılıkların tasarımlarına yansması, tasarım ürünlerinin nitelik yönünden daha zenginleşmesini sağlamıştır(Gümüştekin, 2012, 70) Bu posterler sadece duygulara değil ama aynı zamanda da akla hitap ediyor. İzleyicilerden bunlar üzerine düşünmeleri isteniyor. Bu sanatçılardan her biri insanların işaretleri, sembolleri ve alegorileri anlayacağını umarak tutkulu posterler resmediyorlardı (Meggs, 2009, 363).

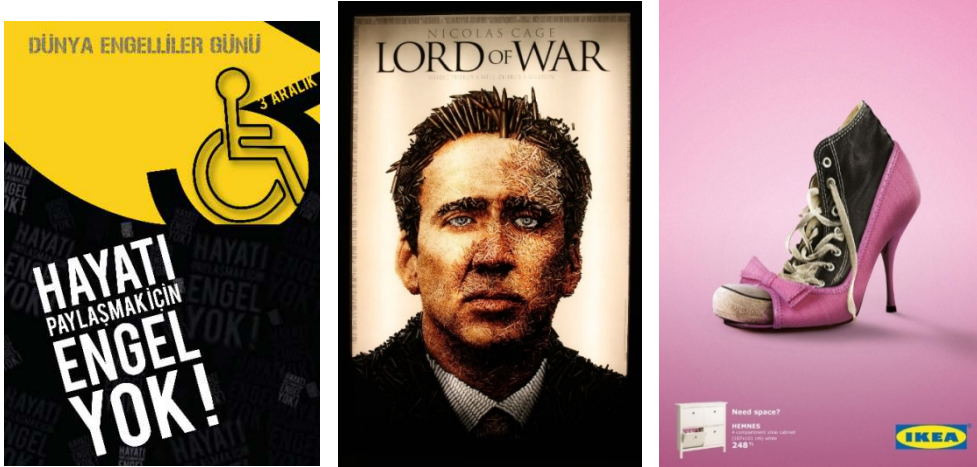
Polonya poster okulu, tam olarak bir okul değildi. Belirli bir stile yada manifestoya sahip sanatçı grubu olarak tanımlanabilir. Poster tasarımında özgün ürünler ortaya koymaları Polonya afişlerinin dünyada saygın bir yere gelmesini sağlamıştır.

Sanayi devrimi ile birlikte gelişim gösteren grafik tasarım, binlerce yıllık resim sanatının birikimleri ile başlayan serüveninde Polonya afiş ekolü gibi zengin katkılarla önemli mesafeler kat etmiştir. Günümüzün modern grafik tasarımının alt yapısında Polonya afiş kültürünün kendine has yeri vardır. Tüm dünyada ve ülkemizdeki grafik eğitiminde kendine has tarzı ile Polonya afiş çalışmaları birer öğretim materyali olarak uzun yıllardır kullanılmaktadır ve kullanılmaya devam edecektir.

1. Poster Nedir?

Afiş kelimesi dilimize Fransızca “Affiche” kelimesinden gelmiştir. İngilizcedeki “Poster” kelimesinin karşılığıdır. Türkçesi afiş olsa da bazı yerlerde poster olarak da geçebilmektedir. Afiş, grafik tasarımın önemli yapı taşlarından. Kısaca tanımlamak gerekirse afiş, belirli bir mesajı iletmeyi amaçlayan, genellikle halka açık alanlarda duvara asılan bir tasarım ögesidir. Henryk Tomaszewski’ “Posterin galerisi sokaktır” cümlesi posterin aynı zamanda bir sanat eseri olduğunu da vurgulamıştır.

Grafik tasarımın en önemli öğelerinden biri olan afiş sanatı, geçmişten günümüze büyük bir öneme sahip olmuştur. Genel olarak kültürel, sosyal, ticari veya siyasi reklam amacıyla hazırlanan afiş tasarımları, günümüzde artık bir sanat eseri olarak da görülmeye başlanmıştır (Artan, Uçar, 2019, 14). Grafik sanatı içinde önemli bir yere sahip olan afiş bu doğrultuda değerlendirildiğinde, kitlelere plastik sanatlar yoluyla mesaj ileten bir iletişim aracı olarak, o toplumun tüm çağdaş değerlerini sorgulayan bir üründür. Resimsiz de olabilen, bir metin içerebilen, kâğıt, kumaş vb. çeşitli yüzeyler üzerine uygulanabilen afiş, bilgi verme, propaganda veya reklâm amacıyla üretilir ve geniş kitlelere seslenir. Birey ve toplum üzerinde ideolojik bir baskı yaratarak beğenileri, alışkanlık ve düşünce biçimini yönlendirerek insan davranışlarını etkileme düzleminde önemli bir rol oynar. Bununla birlikte, afişin asıl gücü insanları aydınlatmaya, yönlendirmeye ve ikna etmeye yönelik samimi ve etkili bir sosyal amaçlı iletken görevini yerine getirmesindedir(Gümüştekin, 2013, 36).

<https://tr.pinterest.com/pin/508132770432276364/>

<https://www.merlininkazani.com/en-iyi-10-film-afisi-84386-sinemagalerisi>

<https://www.dijitalajanslar.com/yaratıcı-reklam-afisleri/>

Görsel 1. Afiş örnekleri

2. Polonya Poster Okulunun(Ekol) Tarihsel Serüveni

Polonya'da, uzun zamandır yerleşik bir poster tasarımı geleneği vardı. Poster Polonya'da büyük bir ulusal gurur kaynağıdır. Ülkenin kültürel yaşamında önemli bir yere sahiptir " (Meggs, 2009, 548). Birçoğu ressam olan Polonyo poster sanatçıları, on dokuzuncu yüzyılın son çeyreğinden başlayarak becerilerini şampanya, bira ve sigara kâğıtları gibi ürünlerin reklamını yapan ya da barlar ve gece kulüpleri, dergiler, gazeteler, vapur hatları, demiryolları, spor etkinlikleri veya turizmi tanıtımını yapan grafik tasarımlara uyguladılar. Posterler ayrıca sergiler, konserler, tiyatro yapımları ve daha sonra yirminci yüzyılda film gösterimleri gibi kültürel etkinliklerin tanıtımı için çalışmalar ortaya koydular.

1950'ler, " Polonyalı, Polonyalılar Okulu " adıyla bilinen hareketin başladığı dönemdir. Varşova Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki iki profesör, Henryk Tomaszewski ve Jozef Mroszczak okulun "ataları" olarak kabul edilir. Her ikisi de öğrencilerinin kendi sanatsal dillerini yaratmalarını, söylem alanını yalnızca görüntü yoluyla genişletmelerini savundu. İkili, sanatı, pedagojisi ve mizaçları açısından birbirinden büyük ölçüde farklıydılar ancak kendilerini Polonyalı poster tasarımcılarını eğitmeye adanmışlardı (Thomas, 2011, 149).Daha sonra "Polonya poster okulu" adıyla dünya çapında bilinir bir akıma dönüşmüştür. Henryk Tomaszewski, Jozef Mroszczak Franciszek Starowieyski, Waldemar Swierzy , Roman Cieslewicz, *Wiktor Gorka* ve diğerleri de dahil olmak üzere bir sanatçılar topluluğu, resim estetiğini basit, özlü poster formatına dönüştürdü. Bu ekol sanatçıların ortak özellikleri; cesur, atılgan, önlerindeki örnekleri olumlu ya da olumsuz değerlendirebilen, inançla donanmış, gözü pek ve profesyonel kişiliklere sahip olmaları olarak tanımlanabilir (Sürmeli, 2014, 102).

2. Dünya Savaşı'ndan sonra Stalinist rejimin, Demir Perde Ülkeleri üzerindeki kültürel ve estetik baskısına(ulusların kültürel miraslarını silme çalışmaları) karşı Polonya posterleri küçük bir direniş feneri haline geldi. Knorowski, "Doğu Bloku boyunca, Polonya'nın özellikle kültür alanında en geniş özerkliğe sahip olduğuna dair yaygın bir kanı vardı. Çok fazla baskı vardı ve özgürlük büyük ölçüde sınırlıydı. Ancak her zaman tipik bir Polonya çelişki, itaatsizlik ve anarşi ruhu vardı ". Polonya grafik tasarımının bu dönemi, sadece bir şeyler öğrenmek için zengin bir yaratıcı ilham kaynağı sunmakla kalmaz, aynı zamanda geçmişten geleceğe tarihsel bir belge görevi görür. Polonya'nın en büyük sanatçıları ve tasarımcıları "yaratıcı yeteneklerini bu tek ortama aktardılar(Thomas, 2011, 153).

Ardından, poster tasarımında sanatsal özgürlüklerini en üst düzeye çıkardılar. Polonyalı sanatçıların kültürel miraslarını koruma ve muhafaza etme konusundaki ısrarlı çabaları, sanatsal açıdan verimli bu on yılların temel bileşeniydi. Sovyetler Doğu Blokundaki tiyatro, film, müzik, dans, spor etkinlikleri, sergiler ve neredeyse tüm kamu programlarının reklamını yapan afişler üretildi.

Avrupa'nın diğer bölgelerinden ve ötesindeki tasarımlara kıyasla posterlere bakıldığında, Polonyalı sanatçıların görsel eğilimleri zamanın herhangi bir eğiliminden tamamen farklı olduğu görülür.

3. Polonya Poster Okulu Ekolünün Karakteristik Özellikleri

Polonya afişlerinde içerik olarak duyarlı, ironik, kimi zaman da mizahi yaklaşımlar görülürken, biçimsel olarak sezgisel ve naif tasarım çözümleri dikkat çekmektedir.

Ekol sanatçıları gerçekliği kelimenin tam anlamıyla değil, metaforik veya sembolik olarak ifade etmeye çalıştılar. Onlar hicivli mizah ve desenleri yıkıcı temalara enjekte ettiler ve film, tiyatro ve sirk reklamlarında ortaya çıkan kendine özgü bir tarz kazandırdılar (<http://www.polishposter.com/html/posterart.html>).

Polonya posterlerinin çekim gücü, özgünlük ve sanatçıların özlü semboller oluşturmalarından kaynaklanmaktadır. Onlara göre, poster, "sanatsal bir inceleme" ve "uygun bir sembol arayışı" idi. (Zielinski, 1994, 36). Polonya posterleri, halk kültürünün izlerini taşıyan ulusal tarzından hiç ödün vermemiştir(Hollis, 2000, 185).

Eserlerinde, sürrealizm, kübizm ve pop art ilhamlarının her biri tespit edilebilir. Yirminci yüzyıl başlarında Avrupa'da ortaya çıkan Kübizm, Fütürizm, Dada, Sürrealizm, De Stijl, Süprematizm, Konstrüktivizm gibi modern sanat akımları, dönemin grafik tasarımını da yakından etkilemiştir (Becer, 2002, 101). Özellikle Polonyalı Poster okulu ekolünde yer alan sanatçılar, sosyal ve kültürel anlamda kurulu düzeni yıkmak ve sorgulamaksızın kabul gören boş değerleri yadsımak arzusunda olan "Dada" ile geometrik uzamı belli bir sertlikte ve yalnızca sade renklerin tercih edildiği "De stil" den etkilenmişlerdir (Zor, 2014, 2).

Görsellerin dikkat çekecek kadar basit olması mesajın çok hızlı anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Afişlerde metin bilgisi, dizgi yerine ifade edici el yazısı kullanılması, metin ve görüntünün bütünleşmesini sağlamaktadır.

Okulun ünlü temsilcileri farklı ifade biçimleri benimsiyordu. Henryk Tomaszewski çok zeki ifade araçları kullanımıyla, entelektüel soyutlamalarla ve rafine sembollerle göze çarpıyordu. Franciszek Starowieyski izleyiciyi şaşırtmayı seviyor, sürrealistik motiflerden kaçınıyordu. Renk benekleri ve canlı renk şemaları ustası Waldemar Swierzy Pop Art sanatına yakındı. Basit, neredeyse çocuksu çizgiler ve noktalar kullanan Jan Mlodozienicise bilinçli bir şekilde ilkelcilik akımına bağlıydı. (<http://www.polishposter.com/html/posterart.html>.)

Polonya afişleri, temsili kısıtlamalara uymadıkları için Batı'dakilerden oldukça farklıydı; görüntü, doğrudan fotoğraflardan değil, sanatçının yorumundan ilham alıyordu. Yıldızların fotoğraflarından ve ticari bağlantılardan yoksun olan posterler, Polonya'nın bakış açısını tanıtan en iyi örneklerdir.

4. Polonya Poster Okulu Sanatçılarına Ait Eserlerin Grafik Tasarım Tekniği Açısından Yorumlanması

Henryk Tomaszewski

<https://www.podezju.com/2016/05/henryk-tomaszewski.html>

<https://tr.pinterest.com/pin/313633561537839830/>

Görsel 2. Henryk Tomaszewski posterleri

Resim ve mizahi çizim tekniğini kullanmıştır. Canlı renkler kullanmaya özen göstermiştir. Kullanılan renklerin kapladıkları alan ve sıcak-soğuk etkileri, renklerin tipografi ile ilişkileri kompozisyon ilkeleri boyutunda incelendiğinde, hepsinin birbirine hizmet ettiği görülür (Gümüştekin, 2012, 65). Tipografik tasarımda mekanik harfler yerine gündelik hayatta kullanılan özensiz el yazısı formunu tercih etmesi en belirgin tarzıdır. Afiş alanının sınırlarına kadar dolulukta tasarım yapısı hiyerarşik olarak görsellerin daha kolay algılanmasını sağlamaktadır.

Jozef Mroszczak

<https://www.terry-posters.com/posters/attribute-1-artists/5076-mroszczak-jozef>

Görsel 3. Jozef Mroszczak posterleri

İllüstrasyon çizim tekniğini kullanmıştır. Görsellerin daha net algılanması için renk paletinde birbirine kontrast renkleri kullanmıştır. Görsel hiyerarşi olarak, tipografik elemanları ağırlıklı olarak beyaz(boş) harflerden seçerek görsellerin ön planda olmasına özen göstermiştir. Afiş alanının son sınırlarına kadar dolulukta tasarım yapısı hiyerarşik olarak görsellerin daha kolay algılanmasını sağlamaktadır.

Franciszek Starowieyski

<https://shewalkssoftly.com/2012/08/17/franciszek-starowieyski/>

Görsel 4. Franciszek Starowieyski posterleri

Poster ekolünün en fazla resim ağırlıklı çalışan sanatçısıdır. Metaforik görsel çizimleri ile günümüzün bilgisayar teknolojisi ile oluşturulan deformasyon tekniğinin ilk öncülerindendir. Siyah-beyaz

ağırlıklı(renksiz) çalışmalarını ile ön plana çıkmaktadır. Tipografik unsurları hiyerarşik olarak geri planda kullanmıştır.

Waldemar Swierzy

<https://culture.pl/en/artist/waldemar-swierzy>
Görsel 5. Waldemar Swierzy posterleri

Poster tasarımlarında ağırlıklı olarak resim formunu kullanmıştır. Canlı renkleri tercih etmiştir. Tasarımlarında, renkli lekeler, noktalar, çizgiler ve farklı geometrik yapıları yoğun bir şekilde kullanmıştır. Günümüzün poster tekniklerine göre karmaşık kabul edilecek bir üslup ortaya koymuştur. Posterleri yakından ve dikkatli bakıldığında algılanabilecek derecede kompleks kompozisyonlara sahiptir. Tipografik unsurları olması gerekenden daha küçük değerlerde kullanarak görsel mesaja odaklanılmasını tercih etmiştir.

Wiktor Gorka

https://polishpostergallery.com/gallery/?q=gorka_wiktor
Görsel 6. Wiktor Gorka posterleri

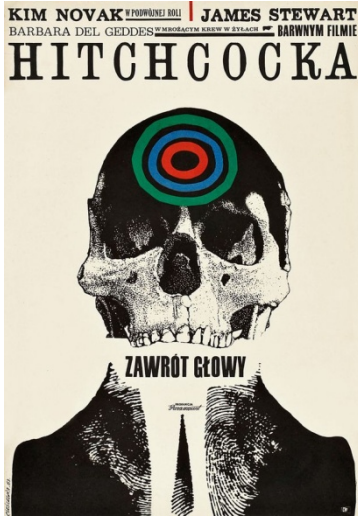

Ekolün diğer sanatçıları gibi Gorka'da resim formunu çok başarı ile afişe uyarlamıştır. Metaforik anlatımı afiş tasarımında çok yoğun bir şekilde kullanmıştır. Somut görselleri deforme ederek veya stilize ederek özgün yeni formlara dönüştürmeyi başarmıştır. Renk armonisine dikkat ederek algılaması keyif verici renk uyumları oluşturmuştur. Ayrıca biçimlere uygun renk seçiminde çok başarılı eserler ortaya koymuştur.

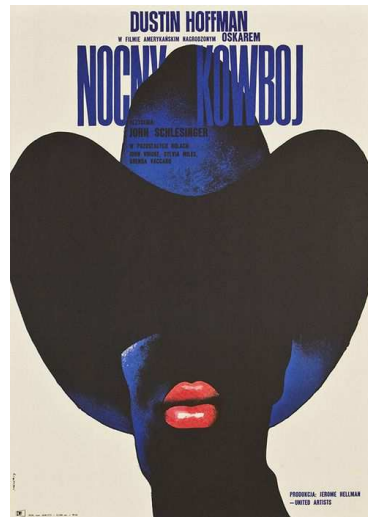
5. Polonya Poster Okulu Eserlerinin Grafik Tasarım Tekniği Açısından Ortak Özelliklerinin Tanımlanması (Kategorizasyonu)

5.1. Görsel Unsurlar

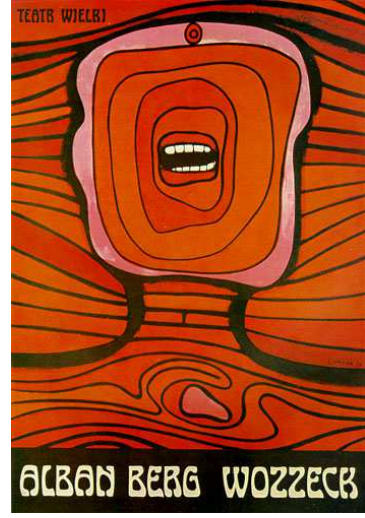
Afiş tasarımlarında görsel zenginlik dikkat çekmektedir. Görseller, basit formlardan kompleks yapılara doğru zengin bir kullanım çeşitliliği göstermektedir. Görseller, günümüzde çok yoğun bir şekilde kullanılan deformasyon(biçim bozma) ya da stilizasyon tekniği yoğun bir şekilde kullanmıştır. Ayrıca mizahi görseller ve gerçeklikten belirli oranda soyuta evrilmiş görsel çizimleri yoğun bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Roman Cieslewicz 1963

Waldemar Swierzy 1973

Jan Lenica 1964

<https://www.pinterest.at/pin/368943394450134335/>

<https://tr.pinterest.com/pin/9710955417740305/>

Görsel 7. Polonya poster okulu sanatçılarına ait poster örnekleri

5.2. Tipografik(Yazı) Elemanları kullanımı

Tasarımcılar, yazılı bir bilginin hem sözel içeriğini, hem de görsel ve biçimsel varlığını değerlendirir, bu iki yönün birleşerek meydana getirdiği algı seçeneklerini ortaya çıkarırlar (Taşcıoğlu, 2014, 217). Ekolün en belirgin özelliği resim tekniğinin kullanıldığı görsel ağırlıklı afiş tasarımı olduğu için tipografik tasarım boyutu daha zayıf kalmıştır. Genellikle mekanik yazı fontları kullanmak yerine, elle yazılmış tipografi tercih etmişlerdir. Böylece çalışmanın tüm unsurlarında emeği olan bir tasarım ortaya çıkmıştır. Ayrıca elle oluşturulan yazı kullanımı, çalışmaya daha samimi bir hava vermiştir. Tipografik unsurlar, renk ve yazı büyüklüklerine göre görsel hiyerarşi açısından daha arka planda kalmaktadır.

<https://allegro.pl/oferta/love-graphic-artist-henryk-tomaszewski-84397>

<https://www.moma.org/artists/5894>

<https://polishpostershop.com/plakat/henryk-tomaszewski/skoro-gie-nie-ma.html>

Görsel 8. Polonya poster okulu sanatçılarına ait poster örnekleri

5.3. Renk Kullanımı

Bir tasarım elemanı olarak renk, grafik tasarım uygulamalarında büyük önem taşır (Gümüştekin, 2013, 39). Özellikle kişisel kullanımlı grafik ürünlerine (kitap, dergi, gazete vb.) göre kitlesel grafik ürünlerinde (afiş, dış mekan reklamları ve vb.) rengin gereken ilgiyi toplamada güçlü bir etkisi vardır. Bu nedenle afiş tasarımcısının çizim yeteneği kadar renk tercihlerinin çok iyi olması gerekmektedir. Polonya poster çalışmalarının başarısında çizim tekniği kadar kullanılan renk tercihleri ile de özel bir yere sahiptir. Ekol sanatçıları görselleri ve bu görselleri kuşatan zemin renk kullanımları ile tasarımda bütünlüğü çok iyi oluşturmuşlardır. Ekolün en belirgin özelliklerinden birisi de, afiş tasarımlarında canlı renklerle çalışılmış olmasıdır. Ayrıca bir çalışmada sınırlı sayıda renk kullanımı yerine fazla sayıda renk kullanımı tercih edilmiştir.

Wiktor Gorka 1961

Jerzy Flisak 1973

Andrzej Krajewski 1969

<https://technet-media.livejournal.com/51468.html>

<https://www.sleek-mag.com/article/polish-poster-design/>

<https://www.itsnicethat.com/articles/projekt-26-polish-school-of-posters-graphic-design-211019>

Görsel 9. Polonya poster okulu sanatçılarına ait poster örnekleri

SONUÇ

Polonya, Poster Okulunun etkin olduğu 1950-1980 yılları öncesinde de zengin bir poster kültürüne sahipti. Polonya poster sanatının başarısının ardında güçlü sanatsal temeller bulunuyordu ve bunun tek nedeni uygun toplumsal şartlar değildi. Polonya poster okulu, alanında çok yetenekli grafik sanatçıları tarafından kurulmuştu. Polonya posterleri sadece sanat yapıtı değil, aynı zamanda da bunlar birer labirent ve birer saklambaç oyunu. (<https://www.contemporaryposters.com/story/story.php>).

Poster Polonyo'da hem bir araç hem de bir sanat biçimi olmuştur ve Dünyanın hiçbir yerinde Polonya'da olduğundan daha anlamlı bir şekilde kullanılmamıştır.

Polonya poster okulu sanatçıları afiş tasarımına dinamik bir anlatım getirmişlerdir. Ekspresyonizm, Sürrealizm ve Dada'nın harmanlandığı bir tasarım tekniği ile çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir.

Polonya'nın o dönemdeki baskıcı yönetim yapısına rağmen özgür düşüncelerinden ödün vermeyen çalışmaları, hala günümüzde tasarım ve mesaj boyutu ile takdir görmektedir.

Günümüzün hızlı temposuna uygun çalışmalarla kıyaslandığında anlam derinliği olan eserler ortaya koymuşlardır. Düz anlamlarının yanında gizli anlamlar, yorumlar içeren bu eserler, resim becerileri yanında kültürel ve entelektüel birikimlere sahip kişiler tarafından tasarlandıklarının önemli bir göstergesidir. Büyük oranda sinema, tiyatro, sirk ve opera afiş tasarımlarının yapıldığı ekol eserlerinde, hazır fotografik unsur kullanmak yerine çizim tekniği ile yapıldığı için sanatsal değer taşımaktadırlar. Sanatçının birikimi ve hayal dünyasının bir ürünü olarak özgün çalışmalarıdır. Yapıldığı yılların sosyal kültürel ve siyasi konjonktürü ile ilgili fikir vermesi açısından tarihi bir vesika değerine sahiptir. Kendine has çizim üslubu ile grafik tasarım tarihine birer belge niteliğinde eserler bırakmışlardır.

KAYNAKÇA

- Artan, Hidayet Irmak, Uçar, Tevfik Fikret (2019). Kaligrafi ve Tipografinin Afiş Sanatına Yansımaları. *Akademik Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, Kış11, s. 14.
- Becer, Emre (2002). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Gümüştekin, Nuray (2012). İki Polonyalı Grafik tasarımcı-Henryk Tomaszewski ve Franciszek Starowieyski-Örneğinde II. Dünya Savaşı Sonrası Tiyatro Afişleri. *Sanat Dergisi*, S.20, s. 65-70.
- Gümüştekin, Nuray(2013). Rengin Bir Grafik Tasarım Ürünü Olarak Afişe Katkısı: Tarihsel Bir İnceleme. *YEDİ Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, S. 9, s. 36-39.
- Hollis, Richard (2000). *Design gráfico: uma história concisa*. São Paulo: Martins Fontes
- Sürmeli, Kader (2014). Amerikan Grafik Tasarımında Avrupa Modernizmi. *NWSA-Fine Arts*, S. 9, s. 102.
- Meggs, Philip (2009.) *História do Design Gráfico. Tradução: Cid Knipel*. São Paulo: Cosac Naify
- Taşcıoğlu, Melike (2014). Tipografi, Sayfa Tasarımı ve Somut Şiir. *Folklor/edebiyat*, S. 78, s. 217.
- Thomas, Vicki (2011). Time, space and place: The Polish Poster School. *The Poster*, S. 2, s. 149-153.
- Zielinski, Florian (1994). The rise and fall of governmental patronage of art: A sociologist's case study of the polish poster between 1945 and 1990. *International Sociology*, S. 9, s.36.
- Zor, Aydın (2014). Modern Sanat Akımlarının Grafik Tasarıma ve Tipografinin Doğuşuna Etkisi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, S. 4(1), s. 2.
- <http://www.polishposter.com/html/posterart.html>
- <https://www.contemporaryposters.com/story/story.php>